

Особености на региона „Междинна Европа“

Първоначално следва да се обърне внимание на това какво разбираме под регион или регионално пространство. Явно е, че регионите могат да бъдат възприемани чрез различни аспекти и е практически невъзможно да се изведе общовалидно определение. Тоест, те трябва да бъдат концептуализирани. Нека насочим вниманието си към речниковите употреби на това понятие. То бива определяно в популярните речници като:

- Неопределена част от света или вселената; широка географска област, отличаваща се със сходни характеристики; част от света поддържаща специфична флора и фауна (Merriam-Webster 2015: Region).
- Област представляваща част от света, която притежава характерни особености, но не винаги точно определени граници (Oxford Dictionary 2015: Region).
- Значителна част от земната повърхност, чиито политически, географски или културни характеристики, се различават от същите налични в другите зони на планетата (Macmillan Dictionary 2015: Region).
- Определена област или част от света (Cambridge Dictionary 2015: Region).

При тези определения се поставя ударение върху необходимостта от открояване на качества, отличаващи едно регионално пространство от всички останали, т.е. търси се същностния признак даващ основания, точно определена част от земната повърхност да се възприема като различаваща се. В допълнение се засяга и проблемът относно ясното очертаване на подобни подсистеми. Във връзка с това трябва да се отбележи, че постигането на прецизност от тази гледна точка е изключително трудно, както поради възможността регионите да бъдат разбирани посредством

множество аспекти, така и вследствие на разнообразния характер на участниците включени в тях.

Следва да обърнем внимание на това, че идеята за регион произлиза от латинската дума „*regere*“, означаваща „да управляваш“ (Lacoste 1973: 621). Това демонстрира неизменната връзка между разглежданото понятие и властта. В резултат може да се заключи, че геополитическия аспект е фундаментален за разбирането на процесите, водещи до образуването на регионалните пространства, а също и за последващото анализиране на динамиката, както в техните рамки, така и помежду им.

Успоредно с това е необходимо да се определи по-изчерпателно етимологията на думата регион. Съгласно възприетия в случая смисъл, тя влиза в употреба в началото на XIV век, като бива схващана в качеството на територия със значителни, но неопределени размери, а произхода ѝ е свързан с латинския („*regionem*“), старофренския („*région*“) и англо-нормандския („*regioun*“) език (Etymological Dictionary 2015: Region).

Въз основа на гореизложеното следва да се пристъпи към въвеждане на разбирането за регион, което ще бъде използвано тук. В това отношение първо трябва да се отбележи, че в основата на това понятие е, че то изразява пространство на държави. В неговите рамки са включени и участници притежаващи различен характер, но до голяма степен те не са основните му съставни единици. Причината за това произлиза от възможността както индивидите, така и създаваните от тях групи да променят подсистемите на глобалния свят, от които са част.

Подобни действия са подложени на контрол от съответните страни, като той може да варира в зависимост от наличието на наддържавни интеграционни групировки и особеностите на лицето/организацията желаещо/а да осъществи подобен ход. В случая няма значение дали става въпрос за легални мултинационални корпорации, или нелегални престъпни

и терористични формирования. Важното е, че влиянието на регионалното пространство без значение каква е неговата насоченост и интензивност, може да бъде преодоляно. Държавите не притежават подобна способност – регионалните характеристики им въздействат в най-голяма степен при това по начин, който трудно подлежи на ограничаване и никога на премахване. Не трябва да се пренебрегва и факта, че нормативните системи поне към момента, все още се създават най-вече на национално равнище.

На второ място, това пространство на държави може да бъде обособявано посредством използването на различни аспекти в качеството им на отправна точка. Както вече беше представено по-горе, възгледите за понятието регион се променят значително в това отношение. С оглед насочеността на настоящия текст, тук като определящ бива възприет геополитическия поглед. При това положение ударение ще бъде поставено върху властовите взаимодействия, осъществяващи се в рамките на съответната подсистема.

Третата стъпка целяща очертаване на схващането за регион, изисква да бъде въведен неговия пространствен обхват. Това е така, тъй като и глобалното конкурентно пространство отговаря на описаните изисквания. Следователно трябва да се подчертае необходимостта от наличието на географска близост между държавите изграждащи региона, както и невъзможността той да се припокрива с мащабите на глобалния свят. Отчитайки гореизложеното, регионалното пространство следва да се разбира като имажинерен (въображаем) обект, представляващ властово пространство на държави, географски прилежащи една към друга, което обхваща част от глобалната система.

Следва да насочим своето внимание конкретно към природата и мащабите на Междинна Европа. Схващането за този регион е въведено от френския геополитик Ив Лакост, като в неговите рамки попадат държавите,

намиращи се между Балтийско, Черно, Егейско и Адриатическо море. Геополитическият поглед представлява аспекта, посредством който се определя тази подсистема. Отличителната характеристика на Междинна Европа се изразява в това, че страните попадащи там, постоянно променят своята геополитическа ориентация в зависимост от външните въздействия на геополитическите участници, които доминират през съответния исторически период (Йончев 2012). Понастоящем държавите намиращи се в този регион биват възприемани като лавиращи между два полюса – ЕС от една страна и Русия от друга, докато САЩ действат на заден план, което на свой ред създава комбинация от фактори (вътрешнополитическа нестабилност и съперничество между външни сили), която постоянно застрашава да наруши съществуващото статукво (Шулце 2010: 4).

Ив Лакост проследява развитието на начина, по който бива разбирана Междинна Европа като обръща внимание на възгледите, които са доминирали през отделните исторически периоди относно разделянето на европейския континент на регионални пространства, подчертавайки че края на Студената война налага използването на това ново понятие, понеже разделянето по линията запад-изток вече не е достатъчно изчерпателно само по себе си. В допълнение този френски геополитик отчита, че двете световни войни коренно изменят значимостта на отделните подсистеми, формиращи се на европейския континент като постепенно това, което е било възприемано като Централна Европа (най-вече територията от долината на р. Рейн до делтата на Дунав, включително и равнините на Полша намиращи се източно от р. Висла), губи своята водеща роля и допринася за още по-ясното очертаване на необходимостта от използване на термина Междинна Европа, който съдържа в себе си именно тази идея за изменения характер на източните части на Стария континент (показателен в това отношение е

превода на това понятие на съответно немски и английски език – Ostmitteleuropa и East-Central Europe) (Lacoste, Giblin 1998: 5-7).

Идеите за обособяване на Междинна Европа като пространство, притежаващо различаващи се особености от останалата част на европейския континент, могат да бъдат свързани и с трудовете на маршал Йозеф Пилсудски относно формирането на федерация „Междуморие“ (Międzymorze), по-известна с латинското си наименование Intermarium, която да включи в себе си страните намиращи се между Балтийско и Черно море, с оглед противопоставяне на външните намеси, както от изток, така и от запад. Този геополитически възглед създаден в периода непосредствено след края на Първата световна война, целящ основно възраждане под някаква форма на Полско-литовската държава, която да консолидира посоченото по-горе пространство, е насочен най-вече към първоначално противопоставяне на Руската СФСР, а след 1922 г. на СССР, въпреки че самият Пилсудски още към 1920 г. оценя, че подобна федерация вече не е осъществима (Sanford 2002: 6).

В случая е важно да се подчертае, че понятието Междинна Европа обхваща участниците попадащи между немскоговорящите държави и Италия от една страна и Руската федерация от друга (Kloczowski 1995: 1). Самият подход при разбирането му поставя ударение върху специфичното разположение на държавите географски изграждащи този регион, които в резултат биват подложени на намеси от различаващи се във всяко едно отношение геополитически центрове. Това състояние е в основата на процесите, формиращи динамиката на сигурността в Междинна Европа, като причините за неговото установяване в най-голяма степен са подчинени на геополитическата логика.

Следователно това пространство се явява обект на влияние на заобикалящите го доминиращи сили, което на свой ред затруднява

формирането на страни притежаващи способност за отразяване на опитите за външни намеси. Достатъчно е да се отчете факта, че през XIX век почти изцяло територията на Междинна Европа принадлежи на четири империи: Русия, Прусия, Хабсбургската монархия и Османската империя (Kloczowski 1995: 1). Безспорно исторически в най-голяма степен руския и германския империализъм, въздействат върху динамиката на взаимодействията в този регион.

Отчитайки гореизложеното относно характеристиките на Междинна Европа, можем да заключим че страните географски съставлящи този регион, не притежават способност за пораждаване на геополитически импулси, а са по-скоро зона, в която постоянно се пресичат интересите на доминиращите геополитически участници.

Но кои са факторите допринасящи за установяване на особеностите, отличаващи Междинна Европа. В най-голяма степен техния произход е географски, доколкото се поставя ударение върху условията явяващи се предпоставка на останалите процеси, формиращи цялостната динамика в този регион. Разглежданата част на Стария континент представлява зоната, през която неизбежно преминават влиянията идващи от изток. Имайки предвид мащабите на евразийското пространство, то държавите намиращи се там в исторически план, винаги са били подложени на значителен натиск, водещ най-често до тяхното фрагментиране. Като цяло по-малката територия на Европа поражда високо конкурентна среда, а в рамките на проучваната подсистема поради липсата на естествени прегради, които да ограничават въздействията спрямо нея, това е в още по-голяма степен вярно.

В резултат се достига до установяването на голям брой етнокултурни общности в Междинна Европа, което в съчетание с посочената уязвимост на този регион, допринася за неспособността на нито един участник да асимилира трайно намиращите се в непосредственото му обкръжение

различаващи се групи, с оглед консолидиране на достатъчно голяма територия, която да позволи отблъскване на външните влияния. Действително в рамките на тази подсистема през отделните исторически периоди попадат държави с висок потенциал на намеса, но общото за всички тях е че произхода им в повечето случаи е свързан с други регионални пространства. В допълнение те също биват подложени на фрагментационните процеси, характерни за тази част на света и в крайна сметка губят своя контрол върху нея.

Гореизложеното не цели преувеличаване на значимостта на географските условия, понеже те не са единствената предпоставка за развитието на хода на събитията в Междинна Европа, но те представляват условията които правят възможно описаното състояние. В една или друга степен въздействието на средата бива ограничавано чрез напредъка в технико-технологичен план, но отминалите действия продължават да насочват динамиката на сигурността, тъй като вече са оформили традициите, културата и ценностите на обществата попадащи в този регион. Достатъчно е да се отчете кои части на европейския континент в миналото са били под контрола на външни геополитически центрове – Междинна Европа и Пиренейския полуостров. Следователно географската позиция не може да бъде пренебрегната, а историческите събития произлезли в резултат на нейните особености, неизбежно са довели до формирането на настоящата ситуация.

Нека разгледаме малко по-подробно историческия контекст на част от държавите намиращи се в Междинна Европа, за да подкрепим теоретичните възгледи с конкретни емпирични данни. Тук ще се фокусираме най-вече върху северните части на региона, понеже там най-отчетливо проличават неговите особености.

Първо за Естония. След оттеглянето на скандинавската ледена покривка източното балтийско крайбрежие отново става обитаемо, като първите заселници пристигат към 11 000 г. пр. н.е. и в продължение на няколко хилядолетия те имат ловно-събирачески начин на живот, а прехода към фермерство не завършва до Бронзовата епоха (Kasekamp 2010: 1). Естонския език от своя страна принадлежи към угро-финската лингвистична група, която е подсемейство на уралската, като произхода на тези племена е неясен, въпреки че по-голямата част от унгарските, финландските и естонските историци считат, че те идват от земите намиращи се непосредствено западно от Урал (Raun 2001: 5-6). Писмените източници за общностите населявали източните части на Балтика са оскъдни, но още през 98 г. сл. н.е. Тацит в своя труд *De origine et situ Germanorum* описва народ, който нарича ести, използващ река Висла за да търгува с Римската империя (Kasekamp 2010: 6).

Посоченото е достатъчно, за да се създаде първоначална представа за процесите, водещи до формирането на естонската етнокултурна идентичност. През втората половина на първото хилядолетие след Христа районът, отговарящ на днешна Естония, е арена на сблъсъци между естите от угро-финската племенна група и варягите, дошли от Скандинавия, които продължават нагоре по течението по реките и основават Киевското княжество, а после по Днепър слизат до Черно море (Лакост 2005: 178). През XII и XIII век противопоставянето между Швеция и Новгородската република, в най-голяма степен предопределя състоянието на средата, в която се развиват естонските племена. Към края на 1187 г. те организират нападение над шведския град Сигтуна, като в него участват и карелите които са във васални отношения с Новгород, а в резултат центъра на политическата власт на Швеция бива трайно преместен 40 километра на юг към Стокхолм (Петренчук 2006).

Успоредно с гореизложеното следва да се отбележи, че в Естония християнството е прието много по-късно и е последица от един от походите на германски кръстоносци, като постепенно след християнизирването на Южна Ливония през 1204 г. рицарите на Тевтонския орден започват завладяването на източната ѝ част, но поради упоритата съпротива на населението, двадесет години по-късно датския крал Валдемар Втори изпраща 60-хилядна войска, за да наложи християнството и окончателно да завземе страната (Лакост 2005: 178). На фона на тези събития Новгородската република продължава със своите опити да се наложи като хегемон в Балтика, а това неизбежно води до ново противопоставяне с Швеция. През 1240 г. обаче в битката при Нева княз Александър Ярославич „Невски“ отблъсква шведското нашествие, а две години по-късно побеждава и Тевтонския орден при Чудското езеро, с което по протежението на р. Нарва се формира една от трайните граници между руската и германската сфери на влияние (Hosking 2001: 65).

В периода 1219 – 1346 г. и 1559 – 1645 г. Дания запазва своя контрол над територии представляващи част от днешна Естония, но в резултат на своето поражение в Шведско-датската война (1643 – 1645 г.) и по силата на втория договор от Брьомсебро, е принудена да ги отстъпи на Швеция и никога отново не получава възможност да възвърне владението си върху тези области (Eesti Elava Ajaloo Keskus 2010). Тук следва да се обърне внимание и на руската инвазия в Естония през 1558 г. водена от основателя на Руското царство Иван Василевич Грозни, който първоначално разбива Тевтонския орден, но последвалата намеса на Швеция и Полша го изтласква обратно на изток от р. Нарва (Iwaskiw 1996: 14). Вследствие на това постепенно шведите утвърждават своето господство над територията на Естония, като те запазват своя контрол до 1710 г.

Въпреки посоченото по-горе, следва да се отчете че германското влияние е в най-голяма степен определящо за етнокултурното развитие на естонската общност. От XIII до XVII век тя е подложена на германизиране, като в страната се установяват немски колонисти, които поставят началото на проспериращата класа на градските търговци, докато коренното население живее в крайна бедност (Лакост 2005: 178). В това отношение е водеща ролята на държавата на Тевтонския орден (Deutschordensstaat) която се явява основния проводник на това влияние до 1525 г. когато Албрехт фон Бранденбург-Ансбах, последния Велик магистър на рицарите от ордена, след поражението в Полско-тевтонската война (1519 – 1521 г.) е принуден да застане начело на Херцогство Прусия (Kakolewski 2015: 6).

Следващия важен момент на който следва да се обърне внимание, е свързан с промяната на баланса на силите, настъпила в резултат на Великата северна война (1700 – 1721 г.). През 1709 г. руснаците побеждават шведите при Полтава и те им отстъпват Естония по силата на Нищатския мирен договор от 1721 г., като руското владичество на тези територии продължава до 1917 г., а през тези два века естонците малко или много допринасят за развитието на столицата на Руската империя Санкт Петербург (Лакост 2005: 178). Този успех на Петър Велики допринася за утвърждаването на мощта на неговата държава, която се превръща в първостепенен участник в политическите събития на европейския континент.

Положението на територията на Естония не се променя значително, тъй като руснаците признават правата и привилегиите на местните германски благородници, които представляват малка част от общия брой на населението там и въпреки че през отделни периоди те също биват подлагани на репресии, като цяло остават лоялни на руските императори, в които виждат защитници на доминиращата им позиция спрямо естонците (Iwaskiw 1996: 14-15). Посоченото позволява на германското влияние да

продължи да съществува, дори и когато Естония е включена в рамките на Руската империя, а в известен смисъл ситуацията за немците се подобрява в сравнение с периода на шведското господство. Германския контрол над естонското население достига своя връх през XVIII век, като първите реформи предоставящи известни права на местното население, се осъществяват едва през 1804 г. (Iwaskiw 1996: 15).

Естонските патриоти, които черпят сили от естонското национално пробуждане и търсене на идентичност, независимо от политиката на император Александър Николаевич за порусначване през втората половина на XIX век, се възползват от победата на Германия над руската армия и от руската революция през 1917 г., за да извоюват независимостта си, която е обявена на 24 февруари 1918 г. и призната от Русия през 1920 г. (Лакост 2005: 178). Тя е резултат на 15-месечна война както срещу руските болшевики, така и срещу балтийските германски сили (Baltische Landeswehr), които въпреки поражението на Германската империя в Първата световна война продължават да оперират до януари 1920 г. (Iwaskiw 1996: 16).

През юни 1920 г. Естония приема своята първа конституция, която установява като форма на държавно управление парламентарната република (Eesti Elava Ajaloo Keskus 2010a). Политическият живот в „първата балтийска република“ е много бурен още от самото начало и през март 1934 г. това довежда до установяването на крайно авторитарен режим (Лакост 2005: 178). Икономиката на страната в периода между двете световни войни разчита най-вече на земеделието и в края на 20-те години на миналия век отбелязва ръст, но настъпването на Голямата депресия влошава значително положението в страната от 1931 до 1934 г. и в резултат допринася за политическите промени посочени по-горе, довели до т.нар. „епоха на мълчанието“ и управлението на Константин Пятс (Iwaskiw 1996: 16-18).

Пактът за ненападение между Германия и СССР от 23 август 1939 г. поставя началото на процесите, които ще доведат до загубата на независимостта на Естония, тъй като съгласно тайните протоколи на това споразумение балтийската република попада в сферата на влияние на Москва, а впоследствие на 28 септември същата година бива принудена да подпише договор за взаимопомощ, който позволява на Червената армия да разположи 25000 войска на естонска територия, която на свой ред през юни 1940 г. ще участва в окупацията на страната (Tannberg, Tarvel 2006: 82-88). На 7 август 1940 г. е обявено присъединяването на Естония към СССР, като след хитлеристката офанзива през юни 1941 г. естонците вярват в своето освобождение и активно участват във войната срещу Съветския съюз, което води до жестоки репресии след 1945 г. – започва брутална съветизация като съпротивата е унищожена до корен, а опозицията и видните личности са изпратени в лагери или просто са избити (Лакост 2005:178-179).

По време на Студената война естонското население е принудено да се придържа към възгледите налагани от Москва, като след 1978 г. се засилва политиката на русификация, която бива съчетана с продължителна имиграционна вълна, а масовите депортации от март 1949 г. осигуряват липсата на съпротива до началото на 80-те години на миналия век (Eesti Elava Ajaloo Keskus 2010b). През 1988 г. Талин се противопоставя на опитите на Горбачов да засили правомощията на централната власт, като на 16 ноември същата година Върховният съвет на Естонската ССР обявява суверенитета на страната (Iwaskiw 1996: 20-21).

Тук е важно да се отбележи, че от този политически акт не произлиза пряко независимостта на Естония, а единствено представлява едностранно обявяване на автономия и предоставяне на предимство на местните правни норми пред тези приемани от централната власт, които преди да влязат в сила е необходимо да бъдат одобрени от Върховния съвет на ЕССР. Въпреки

това гореизложените събития безспорно отбелязват началото на разпада на СССР и съответно възобновяването на независимата естонска държава.

Когато погледнем историческия контекст на Латвия, можем да открийм значителни прилики с представеното по отношение на Естония. Зората на християнската ера е свидетел на съвместното съществуване върху територията на днешна Латвия на финско-угрински племена, особено на север от река Даугава (Западна Двина), а в южната част от нейните земи – на народи, произхождащи от районите на Неман и Днепър, които по-късно ще бъдат наречени балтийски, като те на свой ред постепенно изтласкват фино-угрите в Естония с изключение на ливите, които ще дадат името си на част от региона (Ливония) (Лакост 2005: 376).

Територията на днешна Латвия към края на първото хилядолетие сл. н.е. е населена с пет племена (курони, семигали, ливи, летгалиани и селони), като всяко едно от тях е притежавало отделна властова структура и не е съществувала каквато и да било политическа форма, която да ги обединява (Plakans 1995: 6). Около 1160 г. германски търговци достигат до латвийските земи, като скоро след това биват организирани и първите опити за покръстване на намиращото се там население, които биват ръководени от Майнхард фон Сегеберг и Теодорих фон Трейден, но силната съпротива на местните племена води до подготовката на кръстоносен поход срещу тях през 1198 г., който обаче е неуспешен, а предвождащия ги Бертолд Шулте убит (Goldmanis 2013: 41).

С мощната подкрепа на папа Иннокентий Трети, който призовава за защита на църквата на Ливония, заплашвана от омразата на латвийските езичници, през април 1200 г. там пристига флотилия от двадесет и три кораба, с които в устието на Даугава акостират стотици германски колонисти, които впоследствие построяват пристанище и укрепен град (бъдещата Рига) (Лакост 2005: 376). През 1204 г. се създава Ордена на

Ливонските братя на меча (*Fratres militiae Christi Livoniae*), който обаче след поражението в битката при Саула (1236 г.) е принуден да се присъедини към Тевтонския в качеството на негово автономно разклонение под името Ливонски орден (*Deutscher Orden* 2015). Посочените организации се явяват основния проводник на германското влияние на латвийска територия в продължение на три века до разпадането на държавата на тевтонците, а скоро след това и на Ливонската конфедерация (*Terra Mariana*).

За упадъка на Тевтонския орден допринасят военните конфликти с Новгородската република, както и съперничеството с Полша и Великото литовско княжество, като поражението в битката при Грюнвалд (1410 г.) притежава най-голямо значение в това отношение. Тук трябва да се отбележи, че Ханзейската лига също оказва въздействие върху ситуацията в Латвия, тъй като тя се явява един от основните участници в Балтика, който поддържа своята доминираща позиция там до 1494 г. когато Иван III Велики, ръководител на Великото московско княжество пропъжда ханзейските търговци от Новгород, по този начин ограничавайки сериозно техните ресурси (Nicolle 2014: 8).

Към края на XVI век, заплашен от териториалните претенции на цар Иван Четвърти Грозни, последният Велик предводител на Ливонския орден се присъединява към Полско-литовският съюз (след 1569 г. Полско-литовска държава), на който през 1561 г. отстъпва Ливония, като в замяна получава правото да остане Велик херцог на малкия район Курземе, който на теория е под полско сюзеренство, а балтийските барони, произлизащи в по-голямата си част от тевтонските рицари, стават протестанти и налагат реформираната религия на народностите които владеят (Лакост 2005: 376). В резултат на полско-шведската война (1600-1629 г.) и примирието от Алтмарк територията на днешна Латвия попада под контрола на Швеция до

1721 г., когато Руското царство постига победа във Великата северна война и на свой ред придобива тези земи (Pihlajamäki 2013: 80).

Латвийското национално пробуждане настъпва в рамките на Руската империя, която не предприема активни действия срещу местното население, но отново предоставя значителни права на германската аристокрация, която запазва водещата си икономическа и културна позиция. Германската общност изцяло доминира в градовете, а в процеса на управление се използва основно немски език, като тук трябва да се отбележи че границите между етнос и класа в този период започват да се размиват, понеже в случаите когато етнически латвийци са получавали възможност да се придвижват нагоре в социално-икономическото пространство, обикновено този ход винаги е бил съпътстван от тяхната тотална германизация (Muzergues 2004: 5).

Вследствие на посоченото се достига до ситуация, при която изграждането на латвийската нация се осъществява в известна степен чрез противопоставяне на балтийските германци, а не срещу руснаците които в по-голямата си част споделят по-ниския социален статус на местното население. По този начин за двете групи се очертава общ, макар и временен интерес – премахване на германската хегемония в икономическия живот, поддържана по един или друг начин от Санкт Петербург. Въпреки това в началото на XX век настъпват събития, които бележат повратна точка в процеса на националното обособяване на латвийците – неуспешната революция в Руската империя от 1905 г. породена до голяма степен от поражението във войната с Японската империя и довела до създаването на Държавната дума и приемането на конституцията от 1906 г., променят значително положението на територията на днешна Латвия (Muzergues 2004: 6).

Недоволството на местното население отново е насочено основно към германските барони, като множество от техните имоти биват унищожени през първата година на бунта, но впоследствие в резултат на успеха на Николай II да запази своята власт чрез комбинация както от репресивни, така и насочени към сътрудничество ходове, следва засилване на подкрепата от страна на централната власт към немската аристокрация, която изглежда единствен източник на стабилност и потискане на етническите латвийци, които биват наказани за своите престъпления в периода 1905 – 1906 г. за разлика от руснаците, които също са участвали в извършването на нападенията срещу германските имения (Muzergues 2004: 6-7). Посоченото допринася за възход на идеите за независимост и откъсване от Руската империя, които до този момент не са били водещи за латвийците, а по-скоро желанието им е било насочено към подобряване на социално-икономическия им статус.

Поражението на Германската империя в Първата световна война ограничава нейното влияние на територията на днешна Латвия, въпреки опитите за използване на позициите на местните германски барони и стремежа за присъединяване на Прибалтика към Прусия, а след това за създаване на независимо Обединено балтийско херцогство под ръководството на Адолф Фридрих фон Мекленбург (Rauch 1974: 48). Използвайки дезорганизацията на Руската империя, а след това и идването на болшевиките на власт, на 18 ноември 1918 г. латвийските патриоти обявяват независимостта на Латвия, а Руската СФСР я признава официално едва на 11 август 1920 г. след края на военните действия, в които не успява да постигне победа (Лакост 2005: 377).

Нестабилността в политическо отношение съпътства първите години на независимост на страната. Латвийската конституция бива одобрена на 15 февруари 1922 г., като влиза в сила на 7 ноември същата година, с което

новата държава бива определена като парламентарна република, докато през май 1934 г. Карлис Улманис не разпуска Сеймът (народното събрание), а година по-късно принудително разформирова всички политически партии, включително и своята (Rauch 1974: 78, 154-155). На пресечната точка на германските и съветските интереси, Латвия споделя съдбата на двете си прибалтийски посестрими: включване в сферата на съветско влияние след германско-съветския пакт от 23 август 1939 г.; принудително подписване на договор за взаимопомощ със Съветския съюз на 5 октомври 1939 г.; ултиматум, последван от съветско нахлуване през юни 1940 г.; арести на управляващите; разпускане на парламента; симулиране на избори и накрая обявяване на присъединяването ѝ към Съветския съюз на 5 август 1940 г. (Лакост 2005: 377).

След германското нахлуване в СССР през 1941 г. латвийците възобновяват своите надежди за независимост, като множество доброволци участват на страната на Райха и дори се сформира Латвийски легион на СС (Botcher 2000: 1). В резултат при повторното окупиране на страната през 1944 г. следват тежки репресии, като до смъртта на Сталин през 1953 г. над 112000 души са арестувани и изпратени в лагери или екзекутирани (Nollendorfs 2010: 4). В допълнение на тези действия се засилва и руската имиграция в Латвия, като по този начин се изменя значително етническият състав на обществото. Преди Втората световна война руското малцинство е наброявало едва 10% от общото население, но благодарение на тази политика на СССР която продължава да се изпълнява до възстановяването на латвийската независимост през 1991 г., руснаците се превръщат в мнозинство в по-големите градове и достигат 34% от броя на общото население, като същевременно делът на етническите латвийци от 1935 г. до 1989 г. спада от 75% до 52% (Nollendorfs, Michele, Neiburgs 2004: 26-27).

По подобие на останалите балтийци, латвийците запазват икономическата си динамика по-висока от тази на имигрантите, като през 1985 г. с политиката на перестройката отново се възвръща надеждата за независимост, тъй като под натиска на привържениците на националното обновление на 5 май 1989 г. латвийските власти решават да направят латвийския официален език в републиката, а на 28 юли същата година парламентът плахо обявява суверенитета на държавата Латвия (Лакост 2005: 377). Развитието на тези процеси бива продиктувано от появата на редица съпротивителни движения, сред които е водеща ролята на групата за съблюдаване на човешките права „Хелзинки–86“, която участва активно в действията насочени към възстановяването на независима Латвия (Eglitis 1993: 9-12).

Въз основа на гореизложеното може да се заключи, че краят на 80-те години на миналия век бележи началото на събития, които в крайна сметка ще доведат до завръщането на Република Латвия на политическата карта на Стария континент, а това на свой ред ще промени драстично геополитическото равновесие в северните части на региона Междина Европа.

По отношение на Литва трябва да се отчете, че държавността там има далеч по-дълбоки корени отколкото във вече разгледаните две прибалтийски страни. Тя до голяма степен е била подложена на същите външни въздействия, но съумява да се превърне в една от водещите сили в разглежданото регионално пространство през Средновековието. Историческите извори относно произхода на литовците са малко на брой и не предоставят надеждна информация, като едва през XI век в хрониките на монаха и историк Нестор от Киевска Рус за първи път се споменава името Литва, който описва военните победи на русите срещу литовските племена (Harrison 1922: 40-41). Тук следва да се отбележи, че за балтите населяващи

територията на днешна Литва християнизацията е насилствена и късна (XIII век), като през 1226 г. прогонените от Светите земи от арабите тевтонски рицари (кръстоносци) се установяват в Прусия по молба на краля на Полша, който иска да покръсти езическите племена в този район (Лакост 2005: 388).

Причините за това са свързани и с увеличаващия се брой и съответно военна мощ на литовците в този период, които още през 1183 г. организират своите първи самостоятелни набези в земите на русите, при които Псков и Полоцк биват опустошени, въпреки че към този момент все още не е създадена единна политическа структура на литовските земи (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 33). В договор между литовските племена и Волинското княжество от 1219 г. е посочено, че те биват ръководени от пет княза, един от които е и бъдещия основател на държавата Литва – Миндаугас, който едва към 1245 – 1246 г. бива определен като Велик княз в Ливонската римувана хроника (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 33).

С оглед прекратяването на натиска върху Южна Литва, чиито земи разделят на две новата тевтонска държава, през 1251 г. той и 600 от неговите рицари приемат християнството и по този начин обезсмислят кръстоносния поход, който заплашва страната, а легитимността на управлението му е така лесно призната от християнския свят, тъй като през 1240 г. набезите на монголците сринали Китай, стигат все по на запад (Лакост 2005: 388). Въпреки това Литва ще се превърне в държавата, която последна приема християнството в Европа, тъй като това се осъществява чак през 1387 г., а в Жемайтия (един от петте етнографски района на литовските земи) през 1413 г. (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 21).

Успоредно с това набезите на Тевтонския орден не спират с преодоляването на религиозните различия, поради което през 1323 г. Великия княз Жедимин се обръща към Папа Йоан XXII с молба да се намеси в този конфликт, но последвалия отказ води до засилване на военните

действия и в крайна сметка победа за литовците, които не само отблъскват врага и разширяват своите територии в хода на следващите няколко десетилетия, като достигат до Днепър на изток и почти до Черно море на юг, а и Великия княз Алжирдас три пъти влиза като завоевател в Москва (Harrison 1922: 42-43). Заплахата от тевтонските рицари е окончателно елиминирана от Витаутас Велики, който заедно със своите полски съюзници ги разбива в битката при Грюнвалд (1410 г.) (Hickman 2015).

Гореизложеното разкрива засилващата се мощ на Великото литовско княжество, което постепенно към средата на XV век се превръща в структуроопределящ участник в голяма част от региона Междина Европа. Тук следва да се обърне внимание и на специалните отношения, които се установяват между тази държава и полското кралство. През 1385 г. по силата на Кревската уния княз Ягело, син на Кеистутис, се жени за кралицата на Полша Ядвига и така скрепва съюза между Полша и Литва (Лакост 2005: 388-389). Следват допълнителни унии, които уреждат правата на благородниците от тези две страни и спомагат за задълбочаването на сътрудничеството помежду им, като водеща роля в това отношение има договора от Хородно (1413 г.) (Stone 2001: 11).

Процесът на политическо сближаване между Полша и Литва продължава, като през 1569 г. бива подписана Люблинската уния, с която се създава единна Полско-литовска държава като до голяма степен благодарение на този се ход, се осигурява и победата в Ливонската война (1558 – 1583 г.) над Руското царство (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 77-78). Въпреки това настъпва период на упадък за Литва, която губи способността си да води самостоятелна външна политика, а провинциите на Полдахия, Подолия и Волиния придобити чрез военната мощ на литовците, биват анексирани от Полша, която в допълнение на посоченото засилва и своето културно влияние (Harrison 1922: 52). Всичко това допринася за

значително отслабване на способностите за оказване на въздействие от страна на Литва и бележи момент в историята на тази държава, от който започва нейния залез, поне в качеството на водеща сила, като тя никога няма да възвърне отново могъществото си, характеризирало управлението на Витаутас.

Освен това поради факта, че съдбата ѝ става тясно свързана с тази на Полша, тя загубва независимостта си при раздробяването ѝ – при първото разделяне на полската държава през 1772 г., част от литовската територия минава под руска опека, а при второто и третото (1793 и 1795 г.) цяла Литва е включена в пределите на Русия и подобно на ситуацията в Естония и Латвия, започва период на русификация, който завършва едва с края на Първата световна война (Лакост 2005: 389). По време на първите четири десетилетия в рамките на Руската империя, литовската култура продължава своето развитие като университета във Вилнюс се превръща в научен център, чиято значимост надхвърля пределите на литовските земи, тъй като той се явява най-голямата подобна институция в обширната руска държава, а качеството на предоставяното образование и разработваните трудове в него, е сравнимо с това в най-развитите университети от Западна Европа през този период (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 117).

Въпреки това литовците запазват стремежа си за възстановяване на своята държавност, като през лятото на 1812 г. Наполеон е посрещнат в качеството си на освободител, а множество доброволци от местното население се включват в редиците на Великата армия, за да участват в похода срещу руснаците, който завършва няколко месеца по-късно с френското поражение и навлизането на маршал Кутузов във Вилнюс на 12 декември същата година (Gaidis 1984: 5-6). Тези събития отново слагат край на надеждите за независимост на Литва, като допринасят за засилване на руските репресии. През XIX век следват два нови опита за отхвърляне на

господството на Санкт Петербург (1831 г. и 1863 – 1864 г.), които обаче също не се увенчават с успех и допълнително влошават положението на етническите литовци в империята (Harrison 1922: 55-56).

Вследствие на гореизложеното в периода до Първата световна война започва процес на русификация, при който населението на литовските земи поради липсата на утвърдена писмена традиция понася значителни ограничения, които надхвърлят тези насочени срещу поляците, чиято култура бива възприемана от руските управници като прекалено развита, за да бъде изцяло подменена (Weeks 2004: 472). В крайна сметка тези действия не спират формирането на националното самосъзнание на литовците, които в началото на XX век отново увеличават своята активност в търсенето на начини за възвръщане на своя суверенитет.

Възползвайки се от отстъплението на руската армия и германската окупация, както и от хаоса, съпровождащ болшевишката революция, на 16 февруари 1918 г. Литва провъзгласява независимостта си, призната от Москва две години по-късно (Лакост 2005: 389). Възстановяването на литовската държава бива съпроводено от военни конфликти първо с Руската СФСР, а след това и с прогерманската Западна руска доброволческа армия, като през 1920 г. напрежението между Литва и Полша прераства в кратък конфликт, който води до инкорпорирането на Вилнюс в рамките на полската държава, при това не поради военно поражение, а в резултат на проведения плебисцит след намесата на Обществото на народите (Parrot 2002: 153-154). Описаните събития влошават отношението между тези две страни, а за литовците те остават в тяхната историография като „полското предателство“.

Политическия живот в Литва остава нестабилен като резултатите от изборите проведени на 8-9 май 1926 г., при които левицата за първи път печели, дават началото на процес който ще завърши с прекратяването на

демократичното управление на страната. Новосформираната коалиция обявява плановете си за провеждане на реформи, които ще доведат до отслабване на икономическите позиции на католическата църква и съкращаване на армията, което предизвиква остра реакция от въоръжените сили, които на 17 декември 1926 г. нахлуват в сградата на Сейма, прекратяват неговото заседание, арестуват президента и всички министри като се обръщат към Антанас Сметона (първия президент на Литва) отново да застане начело на страната (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 187). Той приема предложението като постепенно укрепва своята власт, разпускайки парламента на 12 април 1927 г. и приемайки нова конституция година по-късно, която предоставя по-големи правомощия на президентската институция (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 188, 192-193). Авторитарния режим на Сметона се запазва до повторната загуба на независимостта на Литва.

Съдбата на малката република е решена през август 1939 г. с германско-съветския пакт и тайните споразумения към него, като на това основание през юни 1940 г. Червената армия влиза в Литва и на 3 август тя е присъединена към Съветския съюз, а тъй като през септември 1939 г. Полша отново е разделена, за да направи добро впечатление на литовците, Сталин им връща Вилнюс (Лакост 2005: 389). Въпреки това, последвалите масови депортации, национализиране на имущество и политически убийства допринасят за това, литовците активно да подкрепят инвазията на Третия Райх в СССР и на 24 юни 1941 г. да посрещнат група армии „Север“ като освободители в своята столица (Olaussen, Angelfors 2009: 42).

Вследствие на крахът на германците, през лятото на 1944 г. съветските войски отново окупира Литва, а в периода 1946-1947 г. се провеждат избори, при които единствено комунистическата партия може да предлага кандидати, което води и до очакван резултат, потвърждаващ включването

на тази държава в СССР (Eidintas, Bumblauskas, Kulakauskas 2015: 246). Макар тези събития да бележат окончателния край на надеждите за възстановяване на наскоро изгубената независимост, в годините непосредствено след края на Втората световна война, в Литовската ССР се осъществяват промени които по един или друг начин спомагат за стабилизирането на страната и разрешаването на редица въпроси, които са представлявали приоритет за нацията.

Представеното дотук ни разкрива по какъв начин действително основните участници, които насочват хода на събитията в северните части на Междинна Европа, са руските и германските политически образувания. Може да се каже, че до края на ВСВ именно те оформят случващото се в тази част на света, а постепенно след 1945-та година САЩ се превръщат в геополитическия център, противопоставящ се на СССР. Промените последвали разпада на Съветския съюз и Организацията на Варшавския договор, лишиха Русия от нейния санитарен кордон и Междинна Европа отново се оказва свободен ресурс, който да формира ново конкурентно пространство.

Слабостта на единия от участниците направи така, че 90-те години да не се изразява ясно тази тенденция, но с идването на власт на Владимир Путин в началото на новото хилядолетие, настъпи изцяло нов период. Събития като революцията на розите (2003) в Грузия, кризата в Аджарската автономна република (2004), Оранжевата революция в Украйна (2004), руско-грузинската война (2008) и настоящите събития в Украйна от ноември 2013 насам, показват повторно засилване на противопоставянето в тази част на света.

Европейския съюз все още не може да открие себе си въпреки добрата нормативна основа, тъй като нациите на Стария континент не могат да намерят формулата, при която да се достигне до по-високо ниво на

единство. Самото съществуване на региона Междинна Европа още не означава, че държавите там осъзнават своята принадлежност към него.

Следва да бъде разгледан един по-актуален въпрос засягащ ситуацията в Междинна Европа – кризата в Украйна. Тази държава освен че е част от интересуващия ни регион също така попада и в зоната на Хартленда, обхващаща централните части на Евразия, които Халфорд Макиндер определя като “световен остров” (World Island). Украйна може да се разглежда като ключов елемент за геополитическото равновесие, при това не само на регионално равнище (Дугин 2011: 59-61).

Александър Дугин я определя като страна, която не притежава никакъв геополитически смисъл, а нейната историческа същност е отразена в самото ѝ наименование, означаващо “погранични територии” (Дугин 2000: 216). Постепенното развитие на Киевска Рус и трансформирането ѝ от славянска държава в Евразийска империя, налага преместване на политическия център към Москва, като по този начин Киев се превръща във второстепенна територия на която се срещат евразийското и централноевропейското влияния (Дугин 2000: 216). Постоянните сблъсъци между от една страна Руската империя и от друга Австро-Унгария, Полша и Литва, повлияват значително върху днешните характеристики на Украйна. Именно поради тази причина Дугин счита, че самостоятелното съществуване на тази държава може да има смисъл само в качеството на “санитарен кордон”, тъй като противоположните ѝ по геополитическа ориентация елементи, не позволяват цялостно присъединяване нито към източния, нито към западния блок, т.е. нито към Русия – Евразия, нито към Централна Европа (Дугин 2000: 217).

От тази гледна точка Украйна може да се разглежда като разделена на няколко зони. Източна Украйна (териториите на изток от Днепър) представлява област силно свързана с Русия в културно, историческо,

етническо и религиозно отношение, като Централна Украйна (териториите от Чернигов до Одеса) до голяма степен притежава същите характеристики, безусловно поставящи и двата района в евразийската геополитическа система (Дугин 2000: 217-218). Крим (de facto част от територията на Руската федерация след 16.03.2014 г.) от своя страна е особено геополитическо образувание, в чийто етнически състав са включени руснаци, украинци и кримски татари, като последните са традиционно враждебни към Русия и положително настроени спрямо Турция (Дугин 2000: 217).

Западна Украйна от своя страна обхваща областите Волин, Львов, Закарпатието и източна Бесарабия, които културно принадлежат към католическия геополитически сектор на Централна Европа и активно влияят върху общата политическа атмосфера в Украйна, прокарайки антимосковска прозападна геополитическа линия (Дугин 2000: 218).

Освен това Дугин дефинира украинския фактор като най-уязвимата точка в западната зона на Русия, тъй като по неговите думи ако в останалите направления опасността от разрушаване на геополитическата самостоятелност на Хартленд-а е потенциална, то самото съществуване на суверенна Украйна е равносилно на обявяване на геополитическа война на Русия (Дугин 2000: 219).

Збигнев Бжежински на свой ред определя Украйна като особено важно пространство на евразийската шахматна дъска, защото наличието ѝ като независима страна спомага за преобразуването на Русия, превръщайки последната от евразийска в азиатска имперска държава, която впоследствие ще бъде изправена срещу засилващите се възможности на централноазиатците и по този начин ще бъде значително отслабена (Бжежински 1997: 57). Следователно Украйна се превръща в средство за контрол на руското влияние, ограничавайки неговия потенциал особено в

западно направление. Ако обаче Москва установи контрол над Украйна с нейните 42 милиона души население и огромни ресурси, тогава Русия автоматично отново се сдобива със средства да стане могъща имперска държава, обхващайки Европа и Азия, а загубата на независимост от страна на Украйна би имала преки последици за Централна Европа и би превърнала Полша в ключова геополитическа зона на източната граница на обединена Европа (Бжежински 1997: 57). Тогава бъдещото развитие на Украйна придобива значимост от най-висока степен за Европейския съюз и за Русия.

Безспорно към момента конфликта в Украйна в най-голяма степен предопределя динамиката на сигурността в тази част на света. Неговото влияние се отразява на външнополитическите действия на останалите държави, попадащи в Междина Европа и разкрива трайните интереси на водещите геополитически участници. Отказът за подготовка на споразумение за асоцииране на украинската държава с Европейския съюз, дал началото на настоящата криза, извади на повърхността конфликтен потенциал, който създаде предпоставки за засилване на противоречията в украинското общество и бързото им прерастване в гражданска война. Тук няма да разглеждаме историята на отношенията между Русия и Украйна, тъй като е достатъчно да отбележим антагонистичното изграждане на националните идентичности в тези две държави. Наличието на подобно състояние безспорно притежава влияние, надхвърлящо социо-културната сфера.

Описаните по-горе вътрешни разделителни линии биват засилвани от различаващите се визии, най-вече на САЩ и Русия, по отношение на бъдещето на Украйна, а това от своя страна се отразява върху политическия живот в тази държава. „Оранжевата революция“ от 2004 г. демонстрира макар и в по-малка степен, по какъв начин се преплитат противоречията в украинското общество с националните интереси на доминиращите

геополитически сили. Президентските избори в Украйна от 2004 г. и 2010 г. разкриват силната поляризация на обществото, особено отчитайки географското разпределение на електоралната подкрепа за отделните кандидати. Припокриването на това разделение с етнически и религиозни фактори, допринася за вътрешното дестабилизиране на страната.

Показателни за външнополитическите измерения на описаните събития са позициите, които заемат украинските президенти Виктор Ющенко и Виктор Янукович по време на своите мандати, относно продължаването на трите споразумения, уреждащи съответно статута и условията на пребиваване на Черноморския флот на Руската Федерация на територията на Украйна, взаимните разчети, свързани с разделянето и пребиваването на Черноморския флот на територията на Украйна и параметрите на разделяне на Черноморския флот, подписани на 28 май 1997 г. за период от 20 години.

Виктор Ющенко отказва да приеме удължаване на срока на действие на тези договори след 2017 г., което допринася за настъпването на газовите кризи от 2006 г. и 2008–2009 г. и повишаването на цената на руския природен газ за Украйна. Виктор Янукович от своя страна на 21 април 2010 г. (два месеца след встъпването си в длъжност) подписва Харковския пакт, с което продължава посочените по-горе споразумения с 25 години, в замяна на отстъпки по отношение на условията за закупуване на енергоносители от Русия. Тези събития ясно очертават различаващите се виждания относно бъдещия външнополитически курс на страната, които на свой ред разделят както политическото ръководство, така и украинското общество.

Разбирането на промените в Междина Европа настъпили в резултат от кризата в Украйна, изисква да се представи значимостта на тази държава от гледна точка на водещите геополитически участници. Протестите започнали през ноември 2013 г. и довели три месеца по-късно до

отстраняването от длъжност на Виктор Янукович, биват възприети в Москва като заплаха за националните ѝ интереси. Руската Федерация се стреми към недопускане на сближаване на Украйна с ЕС и НАТО и запазване на военноморската база в Севастопол, която не може да бъде лесно заменена от нито едно руско черноморско пристанище. Поради факта, че Харковския пакт е подписан именно от вече отстранения украински президент, политическото ръководство на Русия отчита възможността поетите по този договор задължения да не бъдат изпълнявани. Така се стигна до действията предприети от руската страна през март 2014 г., завършили с анексирането на Кримския полуостров, денонсиране на вече изброените споразумения и последващо ескалиране на напрежението в Източна Украйна.

Стратегическата стойност на Крим произлиза от неговото централно географско разположение, което позволява на руския флот да достига бързо всяка точка на Черноморския басейн, но в така създалата се ситуация самото нарушаване на статуквото установено от Будапещенския меморандум, допринася за реализиране на част от руските геополитически интереси. От една страна развитието на военната инфраструктура на територията на полуострова, включително и изграждането на система за ПВО, базирана на зенитно-ракетния комплекс С-400, допринася за укрепването на целия южен фланг на Руската Федерация. От друга страна ефектът спрямо Украйна получен в резултат от анексирането на Крим, води до трайна дестабилизация която прави по-малко вероятно присъединяването на тази държава към ЕС и НАТО, поне в краткосрочен план. Военната логика на руските действия също не следва да бъде пренебрегвана. С присъединяването на Кримския полуостров Русия получава възможност да застрашава Украйна на три фронта, като по този начин отбраната на нейните източни части става почти невъзможна.

Тук следва да отбележим и значимостта на Конвенцията от Монтьо в това отношение. Тя обезпечава на държавите от Черноморието достъп до Средиземно море без особени ограничения, докато в същото време за обратното са налице редица изисквания за военни плавателни съдове на страни, които не са от региона. Това също предоставя известни предимства на Москва, като запазването на положението установено с конвенцията от 1936 г., се гарантира в известна степен и от енергийната зависимост на Турция, при която вносът на природен газ през 2012 г. и на суров нефт през 2013 г., е бил осигуряван на съответно 56% и 90% от Руската Федерация. Подобна значимост може да се търси и в проекти като този за изграждане на АЕЦ „Аккую“ и отказът от осъществяване на „Южен поток“ (доколкото е действителен) и замяната му с проекта „Турски поток“, който при евентуалното си реализиране в съчетание с вече съществуващия капацитет на „Син поток“, ще предостави възможност на турската страна да препродава природен газ към други държави от Югоизточна Европа.

САЩ и ЕС на свой ред имат интерес от сближаване на Украйна с евроатлантическите структури, което евентуално да доведе до нейното интегриране в тях. По този начин ще се осигурят стратегически и икономически ползи, изразяващи се в ограничаване на руското влияние в целия регион на Междина Европа, съдържане на ракетно-ядрения потенциал на Русия, укрепване на суверенитета на украинската държава и инкорпорирането ѝ в общоевропейския пазар. Все пак, в резултат на анексирането на Крим и продължаващия конфликт в областите Донецк и Луганск, осъществяването на тези цели поне към момента, изглежда малко вероятно. Също така ЕС в отношенията си с Украйна взема под внимание факта, че големината, ресурсите на територията, населението и географското положение на тази държава ѝ придават характерно положение в Европа и я правят определящ регионален фактор.

Украинската криза дава отражение върху цялостната ситуация в Междинна Европа. В това отношение следва да се отчете по-широкия контекст, задаван от конфликта в Приднестровието. Войната там от 1992 г. се явява в известна степен продължение на историческото противопоставяне между Русия и Румъния, което води началото си от XVIII век. Случващото се в Украйна може да допринесе за активирането на тази конфликтна зона и да се достигне до допълнително дестабилизиране на региона. Прибалтийските републики също възприемат действията на Москва като застрашаващи техните национални интереси (причините за това произлизат от вече представения исторически контекст), поради значителните руски малцинства разположени на тяхна територия, които надхвърлят 25% от общото население в Естония и Латвия и се равняват на около 6% в Литва.

При това положение имайки предвид представеното дотук, то тенденциите в Междинна Европа могат да бъдат определени като насочени към фрагментиране на това пространство в резултат на засилващия се външен натиск и влошаване на състоянието на средата на сигурност, а оттам и на положението във всички останали сфери на обществения живот.